

mentering av ny lov og standard, øker. Personlig tror jeg nå at 1. januar 2020 er mer realistisk enn 1. januar 2019, og jeg skal si noe mer om hva min vurdering bygger på i de neste par avsnittene.

En omfattende oppgave

Regnskapslovutvalget har avgitt to delutredninger på til sammen godt over 800 sider. En rekke ulike problemstillinger er utredet. Bare den siste delutredningen (NOU 2016:11) omhandlet 12 ulike emner. Utredningene omfatter alt fra internasjonalisering av regnskapsreglene gjennom mer IFRS-baserte regnskapspråk, selskapsrettslige problemstillinger knyttet til gjennomgående utbytte og utbyttebegrensningsregler, rapportering av ikke-finansiell informasjon som foretaksstyring og samfunnsansvar, til organisering av arbeidet med standardsettingen fremover, og mye mer. Høringsinstansene har delvis støttet forslagene fra lovutvalget, men på noen områder møter forslaget motstand fra enkelte sentrale høringsinstanser. Spørsmålet om organisering av standardsetteroppgaven, er et eksempel på det siste. I tillegg har Regelrådet¹ vurdert

¹ regelradet.no/regnskapslovutvalgets-utredning-om-regnskapslovens-bestemmelser-om-arsberetning-med-videre/

lovutredningen og konkludert med at den har svakheter ved at en i for liten grad har vurdert konsekvensene av lovforslaget. Regelrådet har foreslått at Finansdepartementet supplerer utredningen for å utbedre de påpekte svakhetene. Til sammen gjør dette oppgaven til Finansdepartementet stor og omfattende. Det er i så måte ikke uventet at det kan ta noe tid å ferdigstille arbeidet med en proposisjon.

Valgår i år

Det er stortingsvalg i 2017. Et nytt Storting konstitueres i oktober, og det er grunn til å tro at saker som regjeringen fremmer før valget og som ikke er ferdigbehandlet av Stortinget før det oppløses, ikke uten videre vil bli behandlet av det nye Stortinget. Det betyr at dersom Finansdepartementet rekker å fremme en proposisjon på tampen av vårsesjonen, og denne ikke blir behandlet av Stortinget før vårsesjonen er over, så skapes det forsinkelser ved at saken trolig må fremmes på nytt. Hvor mye dette forsinkesaken, er ikke klart. En proposisjon som fremmes tidlig nok høsten 2017 kan bli behandlet i Stortinget i løpet av høstsessjonen 2017. Alternativt kan dette ta noe mer tid. Avhengig av når proposisjonen fremmes, risikerer en

da at behandlingen i Stortinget skjer først i vårsesjonen 2018. Det er verdt å minne om at det ikke holder å få en lov på plass før en kan ta det nye regelverket i bruk. Den nye regnskapsstandarden for foretak med alminnelig regnskapsplikt skal ut på høring før regnskapsreguleringen er «klar for bruk». I tillegg skal også andre regnskapsstandarder på plass. Dette gjelder blant annet ny regnskapsstandard for små foretak, som også må utarbeides innenfor rammen av den nye loven og som vil erstatte dagens NRS 8 *God regnskapskikk for små foretak*. Alt dette tar nødvendigvis noe tid, og sannsynligheten for at et nytt og fullstendig regelverk er på plass først en gang i løpet av 2018, er etter mitt syn stor.

Avsluttende kommentar

Dersom det blir sen høst i 2017 eller 2018 før en ny lov foreligger, er det etter mitt syn en relativt stor risiko for at ikrafttredelsestidspunktet ikke vil være 1. januar 2019, men 1. januar 2020. Min vurdering bygger på en forventning om at myndighetene gir norsk næringsliv minst ett år til å vurdere effekter av ny lov og regnskapsstandard, og få gjennomført de nødvendige tilpasningene. I mellomtiden fortsetter vi å vente i spenning.

Dokumentbasert tilsyn av regnskapsførere

Finanstilsynets dokumentbaserte tilsyn høsten 2016 av autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskaper viser at inntektene fra regnskapsføringstjenester øker sterkt. Det er imidlertid fortsatt store mangler knyttet til lovpålagt etterutdanning for de som har autorisasjon som regnskapsfører.

Statsautorisert revisor
Ruben Bjerketveit
Den norske revisorføring

Høsten 2016 ble det gjennomført et dokumentbasert tilsyn rettet mot alle personer og selskaper som har autorisasjon etter regnskapsførerloven. Alle ble bedt om å svare på en rekke spørsmål i Altinn.

Ved dette tilsynet ønsket man:

- oversikt over regnskapsførerbransjen med hensyn til struktur og virksomhet
- kontroll av opplysninger i Regnskapsførerregisteret
- statistisk informasjon om sentrale forhold
- prioritering i utvelgelsen av enheter for stedlig tilsyn
- oppfølging av enkeltpersoner og selskaper

Til sammen ble 11 633 personer og 2862 selskaper kontaktet, 11 511 personer og

2842 selskaper besvarte forespørselen. Av de forespurte ba 464 autoriserte regnskapsførere og 82 autoriserte regnskapsførerselskaper om sletting av autorisasjonen.

Nedenfor følger noen observasjoner fra tilsynet:

- For regnskapsåret 2015 var de totale inntektene fra regnskapsføringstjenester på om lag 14,0 mrd. kroner. Dette er en økning på 18,6 % sammenlignet med forrige dokumentbaserte tilsyn

(regnskapsåret 2012) da totale inntekter var 11,8 mrd. kroner. Av de totale inntektene fra regnskapsføring er om lag 380 millioner kroner knyttet til i regnskapsføring som utføres av revisorer. Dette er en økning på hele 46 prosent (120 millioner kroner) sammenlignet med regnskapsåret 2013 da inntektene fra regnskapsføring var 260 millioner kroner.

- Det har vært en økning i antall autoriserte regnskapsførere som har høyere økonomisk utdanning på tre år eller mer, fra 67,6 % i 2013 til 72 % i 2016.
- Det er fortsatt store mangler knyttet til lovpålagt etterutdanning. Etterutdanningskravet gjelder for alle som har autorisasjon som regnskapsfører, også for dem som ikke praktiserer i yrket. De manglene som er avdekket, gjelder også daglige ledere og oppdragsansvarlige regnskapsførere.
- Om lag 130 regnskapsførerforetak har svart at de ikke har overholdt sine plikter knyttet til rettidig innsending av årsregnskap og ligningspapirer for egen virksomhet.

Nærmere om enkelte temaer

Nedenfor følger en kort beskrivelse av enkelte temaer som er omhandlet i tilsynet.

Risikostyringsforskriften

Regnskapsførerselskaper er underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll (forskrift 22. september 2008 nr. 180). Formålet med risikostyringsforskriften er å sikre at risikoene i regnskapsførervirksomheten blir identifisert, slik at det kan gjøres en vurdering av tiltak som kan redusere de vesentligste risikoene til et forsvarlig nivå.

Finanstilsynet har identifisert følgende sentrale risikoer i regnskapsførerselskaper, blant annet:

- risikoen for at regnskapsføreroppdragene ikke blir gjennomført i samsvar med regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk
- risikoen for at regnskapsførervirksomheten for øvrig ikke drives i samsvar med de krav som gjelder for slik virksomhet, både kravene i regnskapsførerloven og annen lovgivning, herunder selskapslovgivningen, regnskaps- og bokføringslovgivningen, samt skatte- og avgiftslovgivningen. Også etterlevelse av hvitvaskingslovgivningen er sentral for regnskapsførervirksomheter
- risikoen for at oppdragsgivers regnskapsmateriale går tapt og at ikke regn-

skapsførerselskapet kan dokumentere sitt arbeid (IKT-risiko)

Regnskapsførerselskapets styre har det overordnede ansvaret for at risikostyringsforskriften følges, og skal påse at selskapet har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Ansvaret for å påse at risikostyringen og internkontrollen blir gjennomført, herunder etablering av rutiner for risikoovervåking, påhviler daglig leder. Daglig leder må fortløpende følge opp endringer i foretakets risikoer og utarbeide en samlet vurdering av risikosituasjonen som skal behandles av styret. Dette skal gjøres minst årlig.

Det følger av risikostyringsforskriften at risikostyringen og internkontrollen skal tilpasses arten, omfanget og kompleksiteten i virksomheten. Dette betyr at det kan være enklere for små selskaper å håndtere risikoene, men de må uansett gjøre en risikovurdering. De risikoene som er nevnt foran, er også sentrale i mindre regnskapsførerselskaper.

Dokumentasjon av risikostyring og internkontroll

Ifølge risikostyringsforskriften skal risikostyringen og internkontrollen dokumenteres. Dette blir kontrollert på stedlig tilsyn. Veldig ofte fremstår denne dokumentasjonen som standardisert. Det vil si at det ikke er gjort en konkret risikovurdering som er tilpasset foretakets virksomhet. Det er grunn til å tro at manglende vurdering av de ulike risikoene og manglende iverksettelse av risikoreduerende tiltak er en medvirkende årsak til de feilene og manglene som avdekkes i virksomheten, herunder i oppdragsutførelsen. For eksempel vil gode skriftlige rutiner for oppdragskontrollen som skal utføres av autorisert regnskapsfører, bidra til å avdekke tilfeller der oppdraget ikke er utført i samsvar med regnskapsførerloven.

Valgt revisor skal årlig avgi en bekreftelse til styret om at kravene i risikostyringsforskriften er oppfylt. Regnskapsførerselskapet er ansvarlig for å be om en slik bekreftelse fra revisor.

Rutiner

Etablering av gode rutiner i regnskapsførervirksomheten er et nødvendig risikoreduerende tiltak. Rutinene må være tilpasset den enkelte regnskapsførervirksomheten og de må oppdateres løpende.

En helt sentral forutsetning for etterlevelsen av rutiner, er at de er kjent for de som

skal utføre arbeidet. Det vil derfor normalt være nødvendig at rutinen er nedfelt skriftlig. Også i tilfeller der det bare er én som utfører arbeidet, vil en rutinebeskrivelse være nyttig. Dette fordi vedkommende i utarbeidelsen av rutinen og i oppdateringen av disse, vil måtte tenke gjennom om rutinen vil gi et resultat som oppfyller de lovfastsatte kravene.

Uavhengig av om rutinen for oppdragsutførelse er nedfelt skriftlig, er det krav til kvalitetskontroll av uautoriserte medarbeideres arbeid. Det skal fremgå av oppdragsdokumentasjonen at en autorisert regnskapsfører har gjennomført slik kvalitetskontroll.

Hvitvaskingsregelverket

På grunn av sin tette kontakt med oppdragsgiverne er regnskapsførerens bevissthet knyttet til hvitvasking svært viktig, og regnskapsførerne må sikre at de oppfyller de pliktene som følger av hvitvaskingsloven og hvitvaskingsforskriften.

For perioden 2014 og 2015 har regnskapsførerforetak opplyst at de har foretatt nærmere undersøkelser av 1056 transaksjoner, fordi det har vært grunn til å tro at transaksjoner kan ha hatt tilknytning til utbytte fra en straffbar handling eller til terrorfinansiering. Dette har medført 143 rapporteringer til Økokrim. Tilsvarende tall fra perioden 2011 og 2012 var 1010 «mistenkkelig transaksjoner» og 152 rapporteringer til Økokrim. Med tanke på at inntekter fra regnskapsføring har økt kraftig de siste årene, kan det derfor sies at rapporteringen relativt sett har gått ned.

Etterutdanning

I henhold til regnskapsførerloven § 5, jf. regnskapsførerforskriften § 4–1, skal alle autoriserte regnskapsførere dokumentere minst 77 timer etterutdanning i løpet av de tre foregående kalenderårene. Dette gjelder uavhengig av om vedkommende arbeider med autorisasjonspliktig regnskapsføring eller ikke.

Totalt 1467 autoriserte regnskapsførere oppfylte ikke minstekravene til etterutdanning pr. 31.12.2015. Finanstilsynet har fulgt opp de som har mangler i etterutdanningen overfor daglige ledere i regnskapsføringsselskaper og oppdragsansvarlige. Det er fattet vedtak om å tilbakekalle autorisasjonen som regnskapsfører hos 73 personer. I tillegg har 40 regnskapsførere slettet sin autorisasjon etter å ha mottatt varsel om vedtak om tilbakekall av autorisasjon som regnskapsfører på grunn av manglende etterutdanning.